

Libris .RO

Respect pentru oamenii și cărți

SHAKESPEARE

OTHELLO

Traducere din limba engleză
ION VINEA

PERSOANELE

DOGELE VENEȚIEI

BRABANȚIO, senator

ALȚI SENATORI

GRATIAN, fratele lui Brabanțio

LUDOVIC, rudă de-a lui Brabanțio

OTHELLO, nobil maur în slujba Veneției

CASSIO, locotenentul lui Othello

IAGO, stegarul lui Othello

RODRIG, gentilom venețian

MONTANO, fostul guvernator al Ciprului

BUFONUL lui Othello

DESDEMONA, fiica lui Brabanțio și soția lui Othello

EMILIA, soția lui Iago

BIANCA, iubita lui Cassio

Un marinar, crainici, ofițeri, nobili, muzicanți, suită

Acțiunea se petrece în actul întâi la Veneția; în celelalte acte, într-un port din Cipru.

ACTUL I

SCENA 1

La Veneția. O stradă. Intră Rodrig și Iago.

RODRIG

Urât din parte-ți, Iago. Taci, ajunge!
Tu care-aveai și punga mea, de parcă
De baie-re-o țineai, știuseși totul!

IAGO

La naiba! nici nu vrei s-asculți!
Dac-am visat, măcar, de-așa ceva,
Urăște-mă!

RODRIG

Mi-ai povestit că tu-l urai de moarte.

IAGO

Disprețuiește-mă, de nu-i așa!
Trei oameni mai de frunte, ai cetății,
S-au dus la el cu pălăria-n mână
Să-l roage să mă ia locotenent:
Zău, știu ce pot, nu merit mai puțin.

El, plin de alte scopuri și fudul,
 I-a dus ușor cu logosuri umflate,
 Hâd împănate-n termeni ostășești,
 Și, -n fine,
 A isprăvit cu-ai mei mijlocitori
 Spunând: Mi-am și ales eu ofițerul!
 Și cine-i, crezi?
 Pe legea mea, un mare aritmetic,
 Un florentin, zis Cassio Mihail,
 Un fante muieratic ce nicicând
 N-a dus un escadron în bătălii;
 Nu-i vrednic a-ntocmi un plan de luptă
 Nici cât o pupăză; bun doar de buchii,
 De teorii, în care orice consul,
 În toga sa, e tot atât de meșter.
 Doar vorbe goale și nimic temeinic
 E toată ostășeasca lui știință.
 Ei, domnul meu, a fost ales! Iar eu –
 Cel care sub al maurului ochi
 La Rodos și la Cipru am luptat
 Și-n alte țări păgâne sau creștine –
 Mă văd rămas sub vânt și depășit
 De-un debit-credit, meșter în răbojuri,
 Pe care-l vezi locotenent ca mâine!
 Pe câtă vreme eu – dreptate sfântă! –
 Doar port-drapel al măuriei-sale!

RODRIG

Mai bine i-aș fi fost călău, ți-o jur!

IAGO

E-o boală fără leac. Așa-i la oaste!
 Nălțarea-n grad e pe scrisori, hatâruri,

Respect pentru oameni și cărți

Nu-i rânduiala-n care moștenea
Al doilea pe-ntâiul. Domnul meu,
Să-mi spui acum de-am vreun cuvânt temeinic
Să țin la el.

RODRIG

Eu nu l-aș mai sluji.

IAGO

O, fii pe pace, domnul meu;
Mă țin de el, dar mă slujesc printr-însul.
Nu suntem toți stăpâni, nici toți stăpânii-s
Slujiți cinstiți. Mai sunt slugoi smeriți
Ce-și îndrăgesc atât de mult robia,
Că,-ntocmai ca măgarul la stăpân –
Își dau și viața, numai pentru hrană,
Iar când îmbătrânesc sunt dați afară.
Acești mișei de treabă-s buni de bici.
Dar alții par icoana datoriei
Și-și poartă totuși grija, se-află-n treabă
Cât timp stăpânii văd, și-și fac un rost
Pe seama lor. Iar când s-au procopsit,
Ridică fruntea. Acești băieți cu suflet,
Și mă socot ca unul dintre-ai lor.
Căci, domnul meu, e tot atât de sigur
Cum e că ești Rodrig, că de-aș fi maur
N-aș vrea să mai fiu Iago. De-l urmez,
Nu mă slujesc decât pe mine însumi,
Mi-e martor cerul, nu din datorie,
Nici din iubire stau pe lângă el,
Ci mă prefac doar pentru scopul meu;

Când ale mele fapte-ar da pe față
Ascunsul chip al sufletului meu,
Pot să-mi arăt și inima în palmă
Să ciugulească ciorile din ea!
Căci eu nu sunt ceea ce par a fi.

RODRIG

Ce mai noroc și pe buzatul ăsta,
Să-i facă felul!

IAGO

Scoală-l pe-al ei tată,
Trezește-l. Vezi de maur. Strică-i cheful,
Dă-l în vileag. Asmute neamul tot,
Deși îi merge în plin, de muște umple-l,
Și ca să-i fie întreagă bucuria
Fă-i numai neajunsuri și avanii,
Să-și piardă prospețimea.

RODRIG

E casa lor. Îl strig în gura mare...

IAGO

Cu glas speriat, cu răcnete de groază,
Ca noaptea când în târg, din nepăsare,
Zbucnește focul.

RODRIG

Ehei, Brabantio, hoții, hoții, hoții!

IAGO

Trezește-te! Ehei, Brabantio, hoții!
Păzește-ți casa, pungile și fata.

(Apare Brabanțio, sus la fereastră.)

BRABANȚIO

De ce aceste strigăte cumplite?

Ce s-a-ntâmpat aici?

RODRIG

Signore, sunt acasă toți ai tăi?

IAGO

Ți-s porțile-ncuiate?

BRABANȚIO

Dar de ce?

IAGO

Te calcă hoții! Ia-ți măcar halatul.

Ți-e sufletul cernit și rupt în două;

Un țap bătrân și negru chiar acum

Se dă la dalba ta mioară! Scoală!

Cu clopotul trezește cetățenii,

Că dracu-o să te facă tată-mare.

Hai, scoală, -ți spun!

BRABANȚIO

Cum! ți-ai ieșit din minți?

RODRIG

Stăpâne vrednic, oare nu-mi știi glasul?

BRABANȚIO

Nu. Cine ești?

RODRIG

Rodrig sunt.

BRABANȚIO

N-ai mai fi! Pofțitu-te-am
Să nu mai dai târcoale porții mele;
Ți-am spus cinstit: nu-i pentru tine fata,
Și-acum sătul, bătut și afumat,
Cutezi cu viclenii neobrăzate
Să-mi tulburi liniștea.

RODRIG

Dar, domnule, te rog!

BRABANȚIO

Fii însă sigur
Că-mi stă-n puteri, prin fire și prin rang,
Să-ți vin de hac!

RODRIG

Dar nu te supăra!

BRABANȚIO

Ce tot îndrugi de furt? Aci-i Veneția,
Și-am casă, nu hambar!

RODRIG

Prealuminate,
Cu gând curat și simplu viu la tine...

IAGO

La naiba! domnule, ești unul dintre cei care nu slujesc pe
Dumnezeu dacă dracul nu le-a dat învoire. Noi am venit cu

Respect pentru oameni și cărți

gândul să-ți facem un bine, și, drept mulțumire, spui că suntem niște marțafoi. Fiica ta o să fie armăsărită de un armăsar sălbatic; nepoții tăi o să-ți necheze și vei avea veri sirepi, și bidivii de soi, drept veri primari.

BRABANȚIO

Nemernică făptură, cine ești?

IAGO

Domnul meu, sunt un biet om care a venit să-ți spună că în clipa asta fata dumitale și maurul se joacă de-a dihania cu două spinări.

BRABANȚIO

Ești un mojiu.

IAGO

Iar tu un senator.

BRABANȚIO

Ai s-o pățești. Știu cine ești, Rodrig.

RODRIG

Răspunde-voi, senior, pentru toate.
Dar te implor, de e cu știrea ta,
Și-a ta, cum cred, cuminte învoire
Că mândra ta fiică-n ceasul ăsta
Nehotărât și tulbure al nopții
Se-ndreaptă, fără alt însoțitor,
Decât un gondolier, slugoi plătit,
Spre maurul cu brațele vânjoase,
Un desfrânat – de știi și te-nvoiești,
Atunci, e drept, jignitu-te-am adânc.

Dar dacă n-ai știut, socot în sine-mi
Că eu sunt cel jignit. Să nu-ți închipui
Că-n ciuda cuviinței pot să râd
Și joc să-mi bat de vrednicia ta.
Fiica ta, spun iar, e-o răzvrătită,
Că și-a legat norocul, vraja, mintea
Și datoria, de-un străin hoinar
Și de-un zănatic fără căpătâi.
Dă-ți seama iute. Dacă e-n iatac,
Sau e prin casă, dă-mă judecății
Că te-am mințit.

BRABANȚIO

Hai, scăpărați amnarul!
O faclă dați-mi! Toți ai casei, sus!
Un vis urât mi-a prevestit năpasta
Și frică mi-e că e adevărat.
Lumină, zic, lumină!

(Iese.)

IAGO

Mergi în pace.
Eu trebui' să te las. Nu e cuminte,
În slujba mea să fiu chemat ca martor
– Cum, dacă mai rămân, am să și fiu –
În contra maurului. Știu prea bine
Că statul, chiar de-i face vreo mustrare,
Nu-l poate mazili, fără primejdii.
Căci el cu-atât temei a pus la cale
Războiul dus în Cipru, -ncât ai noștri
N-ar mai găsi, cu prețul veșniciei,
Un alt ca el în stare să-i descurce.

Deși-l urăsc deci, cum urăsc infernul
 Și chinurile lui, eu de nevoie
 Naț însă-n semn de dragoste un steag;
 Da-i doar un semn! Ca să-l găsești mai sigur
 Te duci să-l cauți la „Săgetătorul“;
 Voi fi pe lângă el. Rămâi cu bine.

*(Iese. Intră Brabanțio în cămașă de noapte
 și slujitorii cu facle.)*

BRABANȚIO

Vai mie, e adevărat! S-a dus!
 Iar ce-a rămas hulitei mele vieți
 E doar amarul. Unde ai văzut-o,
 Rodrig? Copilă fără de noroc!
 Cu maurul? Și să mai fii părinte!
 Cum ai știut că-i ea? O, m-a-nșelat
 Mai mult decât s-ar crede. Ce-ți spunea?
 Mai multe facile! Toți ai mei, treziți-i.
 Ce crezi, s-au cununat?

RODRIG

Mă tem că da.

BRABANȚIO

E-a sângelui trădare! Ea, să fugă?
 O, ceruri! Voi, părinți, să nu mai credeți
 Al fetei gând, ci fapta ce-o vedeți.
 Dar oare, nu sunt farmece prin care
 Se poate amăgi și fecioria,
 Și tinerețea? N-ai citit, Rodrig,
 De-așa ceva?

RODRIG

Da, domnule, am citit.

BRABANȚIO

Sculați pe frate-meu. Era mai bine
De ți-o dădeam. Să mergem despărțiți.
Nu știi-n ce loc să-i prindem pe amândoi?

RODRIG

Cred că-i găsim, de-ți iei o strajă bună
Și mergi cu mine.

BRABANȚIO

Ia-o înainte!
Voi cerceta în fiecare casă,
Am dreptul să ordon. Vă luați și arme.
Chemați pe-oștenii ce fac strajă noaptea.
La drum, Rodrig! Voi ști să-ți mulțumesc.

(Ies.)

SCENA 2

Altă stradă.

Intră Othello, Iago, însoțitori cu faclă.

IAGO

Cu toate că-n chemarea mea de-ostaș
Ucis-am oameni, cugetul m-oprește
De-a săvârși omor la cale pus.
Nu pot fi crud de câte ori se cade,
Dar n-a lipsit prea mult să-i spintec burta.

OTHELLO

Mai bine cum e-acum.

IAGO

Dar te-a bârfit,
Atât de scârnav flecărind, stăpâne,
Pe seama cinstei tale,
Că greu mi-a fost să-l cruț; eu nu-s cucernic –
Dar, rogu-te, sunteți luați în lege?
Magnificul, ia seama,-i mult iubit,
Deci glasu-i cântărește îndoit
Fiind ca și al dogelui de greu:
El vă desparte-atunci, sau asmuțește
Puterea legii împotriva voastră,
Și-o poate înăspri.

OTHELLO

Să-și verse focul!
Mai tare decât pâra lui vorbește
O viață pusă-n slujba stăpânirii.
Când voi simți că fala e o cinste,
Voi da-n vileag că sunt de neam regesc
Și mândrul meu noroc l-am cucerit
Cu fruntea sus, prin meritele mele.
De n-aș iubi pe blânda Desdemona,
Să știi că nici pe-al mărilor tezaur
N-aș îngrați destinul meu de-om liber.
Dar iată: ce lumini se văd acolo?

IAGO

E tatăl ei sosind cu-ai săi prieteni;
Mai bine pleacă...